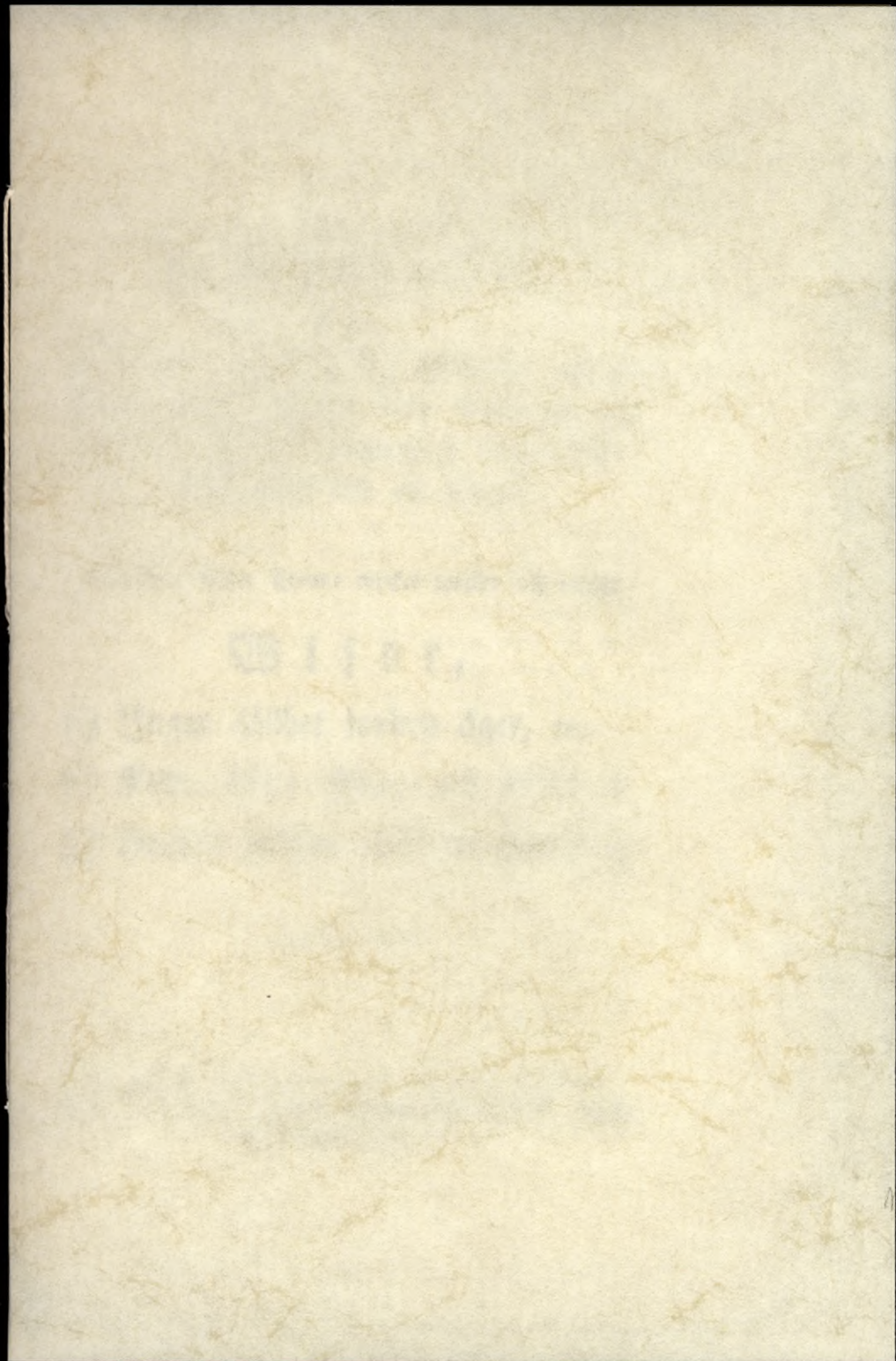
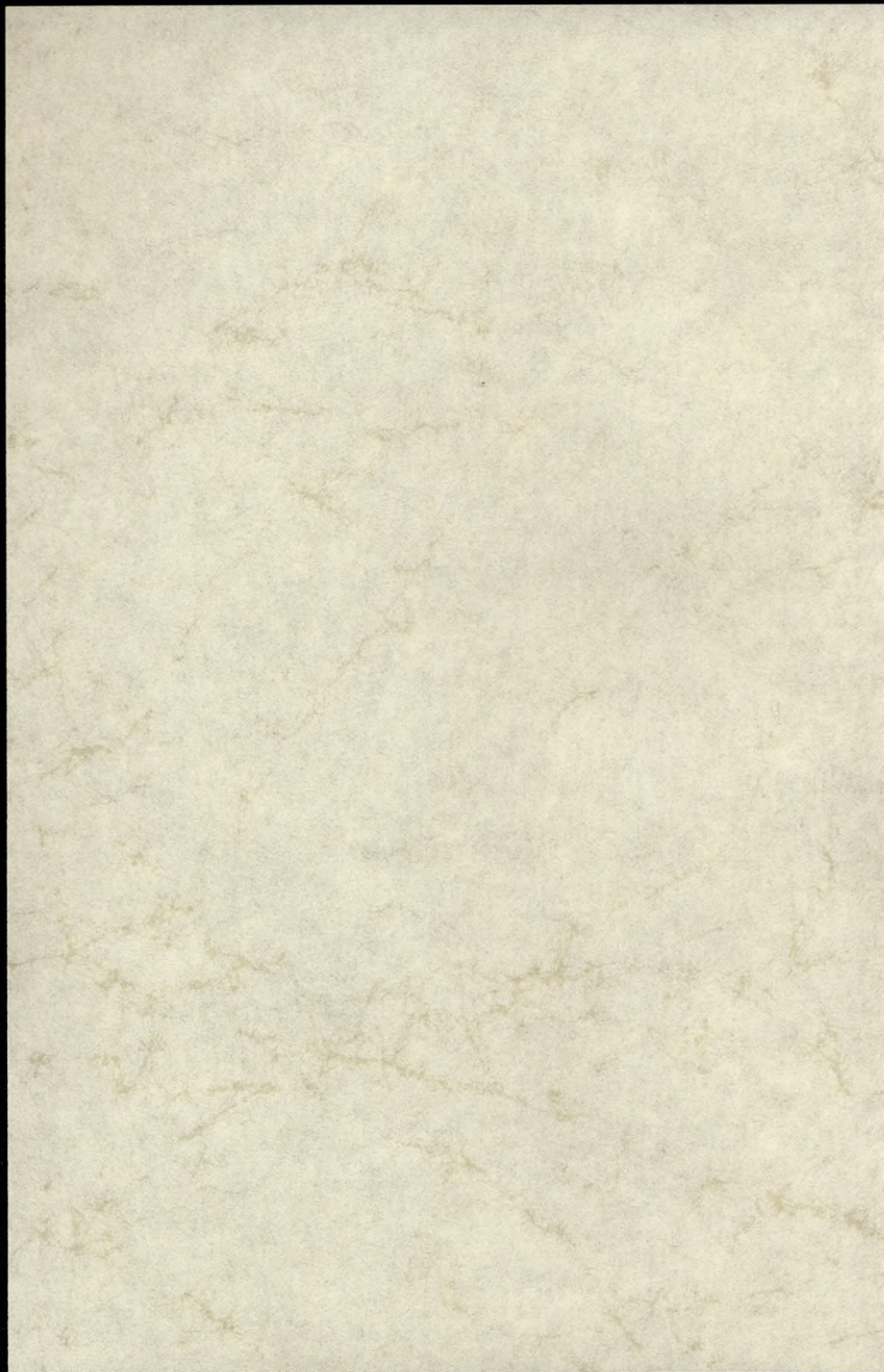

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

(No. 15
1838
Fol. 100)

Enbusken.

En mycket märkwardig Historia om en
Gosse, hwars Fader blef bedragen att
uppåta honom, hwarester benen för-
wandlades till en Fogel.

Hwarester följer Trenne mycket wackra och roliga

W i s o r,

- 1) Ingen sällhet jorden äger, 2c.
- 2) Kom, sköna Maj, och blicka 2c.
- 3) Ljuswa wästan med din släkt 2c.

Stockholm, Kongl. Ordens-Boktryckeriet, 1838.

Lilla Nygatan, Nr 42.

För mycket längesedan, war det en Landtman som hade en wacker och god Hustru; de älskade hwarandra ganska mycket, men fingo inga barn, fastän de högeligen önskade det, och Hustrun natt och dag bad derom. På gården, utanför deras hus, växte en mycket stor Enbuske. En gång, om wintern, stod Hustrun bredwid den och skaldade ett Äpple, då skar hon sig i fingret, och blodet dröp i snön. "Ack! sade Hustrun suckande, och stirrade ned på blodet och blef så underlig till mods: om jag ändå hade ett Barn, så rödt som blod och så hwitt som snö!" Och när hon sagt detta, blef hon så innerligt glad, och det föreföll henne, som om hennes önskan skulle uppfyllas. Derypå gick hon tillbaka in i huset; och nu förled en månad, då smälte snön bort, och två månader, då war det grönt, och tre månader, då sprucko blomsterna ut, och fyra månader, då stodo både träd och växter i full sågning; då sjöngo foglarna så det genljöd genom skogen och blomman föll af träden; då war den femte månaden förbi, och hon stod bredwid Enbusken. Den luktade så wäl, och hennes hjerta hoppade af glädje, så hon ej kunde hålla sig ifrån att tackfamt knäfalla. Och när den sjette månaden war förbi, mognade frukten och hon blef helt stilla och lugn; den sjunde månaden gick hon till Enbusken

och, under tårar, åt af des bår; derefter blef hon be-
dröfwad och sjuk. Nu gick den åttonde månaden för-
bi, då lät hon kalla sin man, gråt och sade: "när
jag dör, så begraf mig under Enbussen." Derefter
blef hon tröstad och gladde sig. Då den nionde må-
naden war förbi, förde hon ett Barn, så rödt som
blod och så hwitt som snö, och då hon fick se det,
dog hon af glädje. Hennes man förjde mycket, och
begrof henne, som hon begärt, under Enbussen.

Då någon tid war förbi, började Mannens sorg
att minska, och någon tid derefter upphörde han all-
deles att sörja, och ännu en liten tid, så tog han
sig en Hustru igen.

Med sin sista Hustru fick han en Dotter; men
det Barn hans första Hustru födde war en Son.
Hustrun älskade sin Dotter högligen, men då hon
kastade ögonen på den lilla Gossen blef hon ond, och
tänkte alltid på, hur hon skulle kunna ställa sin Dot-
ter hela förmögenheten; och den Onde ingaf henne,
att hon riktigt hatade Gossen, knuffade honom från
det ena hörnet till det andra, nöy och slog honom,
så att det stackars Barnet alltid war i ångest.

En gång, då Hustrun gått in i kökskammaren,
kom den lilla Flickan och begärde ett äpple. Modren
öppnade kistan, hwari äpplena lågo, och gaf henne
ett. Men kistan hade ett stort, tungt lock med ett
skarpt jernlås. "Mamma, får inte Bror också ett?"
sade Flickan. Det förtröt Modren, men likwål sade
hon: "åh jo, när han kommer hem." I detsamma
fick hon se Brodern komma, och då war det alldeles
som om den Onde fått makt med henne. Hon tog
hastigt åter äpplet af Flickan, och sade: "du skall ej
ha, förr än din Bror också får." Dermed kastade

hon äpplet i kistan och låste igen den. Då Gosen kom in genom dörren, sade hon helt wänligt: "will du ha ett äpple, min Son?" men illskan lyste i hennes ögon. "Mamma, du ser så ond ut, sade Gosen, men gif mig ändå ett äpple." Modren sade: "kom hit och wälj dig sjelf ett" och öppnade locket. Då Gosen bugade sig ned i kistan, kunde hon ej styra sig — knaps! — slog hon locket till, så att hufwudet föll ned bland äpplena. En rusning genomför henne, och hon tänkte: "om ändå detta wore ogjordt." Derpå gick hon i ett annat rum, tog en hwit halsduk, satte Gosens hufwud på halsen igen, bandt halsduken deromkring, så att ingen kunde se något, satte honom på en stol wid dörren, och stack äpplet i hans hand.

En stund derefter kom Malena in i köket till modren; hon stod wid spiselstol, och hade en gryta med kokande watten framför sig, och rörde deruti oupphör-ligt. Mamma, sade Malena, "Bror sitter wid dörren, alldeles blek, och har ett äpple i handen. Jag har bedt honom att han skulle ge det åt mig, men han swarade intet, och då blef jag helt förfräckt." — "Gå in igen, sade modren, och em han ej swarar dig, så gif honom en örfil." — Malena gick, och sade: "Bror, gif mig äpplet?" men han teg; då gaf hon honom en örfil, så hufwudet föll af. Häröfwer blef hon fastligt förfräckt, började gråta och skrika, sprang till modren och sade: "ack, mamma! jag har slagit hufwudet af min Bror," och gråt och gråt, och wille ej gifwa sig tillfreds. "Malena! sade modren, hwad har du gjort? men tig bara, att ingen själ märker det; det kan i alla fall icke hjelpas; wi ska slufwa honom med sötsur sås." Då tog Modren den

Alla Gofen, hackade sönder honom, lade honom i en gryta, och satte den på elden; men Malena stod bredvid och gråt, och tårarne föllo i grytan, så intet salt behöfdes. — Nu kom Fadren hem, satte sig till bords, och frågade: hwar är min Son? — "Ack, sade Modren, han har gått till Landet, till sin Merfar, och vill bli derute någon tid." — "Hwad skall han göra der? och inte har han tagit afsked af mig." — "Åh, han wille så gerna ut och bad mig, att få bli der en sex veckor. Han är ju alltid wälkommen." — "Men, sade Fadren, det gör mig ledsen; det är ej rätt af honom, ty han hade först borde sagt mig till." — Han började att äta, och sade: "Malena! hwarföre gråter du? Bror kommer nog igen." — "Ack, min hustru, fortkor han, hwad den maten smakar mig wäl; gif mig mer!" — Och ju mer han åt, des mer wille han ha; och sade: "gif mig mer; du får ej något med, ty det förekommer mig, som om den här rätten hörde mig ensam till." Och han åt, samt kastade benen under bordet, tills han sturligen förtärt allsammans. — Men Malena gick efter sin bästa silkeshalsduk, plockade alla benen tillsammans, knöt in dem i halsduken, gick ut på gården, lade dem i gröna gräset under Enbusken, och gråt sina modiga tårar. Så snart hon lagt benen dit, blef hon genast glad i sitt hjerta, och gråt ej mera. I dersamma böjde qwistarne sig nedåt, så att de alldeles öfvertäckte benen, en stark dimma omgaf busken, och midt i busken brann en eld, hwarutur flög en underfön So-gel; den flög så herrligt och flög så högt i lusten. Då den war borta, stod Enbusken återigen lika som den varit förut, men halsduken med benen war borta. — Malena blef af hjertat glad, och det föreföll

henne, som om hennes Bror ännu lefde; derpå gick hon in i huset, och satte sig att äta.

Men Fågeln flög bort till en Guldsmeds Hus, der han satte sig, och började sjunga:

För mig min Moder lade försät;

Jag dog, och min Fader mig åt.

Min syster Malena

Tog alla bena,

Knöt in dem i sillebud. — Till slut

Hon lade dem under Enbuxen ut.

Klirrit! Klirrit! då blef jag en Fogel så wacker!

Guldsmeden satt i sin werkstad och arbetade på en Guldked; då hörde han Fogeln som satt på taket och sjöng, och han tyckte det war så lönt. Han steg upp, sprang ut på gatan, men tappade sin ena toffel i rännsten; förskinnnet hade han på sig, i ena handen höll han Guldkeden och i den andra en tång. Solen sken klart, och han ställde sig så, att han rätt noga kunde betrakta Fogeln. "Min wackra Fogel, sade han, hwad du sjunger lönt; sjung om det der stycket en gång till." — "Nej, sade Fogeln, två gånger sjunger jag ej för intet; gif mig Guldkeden, så skall jag sjunga en gång till." — "Der, sade Guldsmeden, har du keden, sjung nu en gång till." — Då flög Fogeln ned, tog Guldkeden i sin högra klo, satte sig änyo på taket och sjöng:

För mig min Moder lade försät,

Jag dog, ic. ic.

Derefter flög han till en Skomakare, satte sig på taket och sjöng:

För mig min Moder lade försät,

Jag dog, ic. ic.

Detta hörde Skomakaren, sprang ut i bara Fjortärmarne, såg upp åt taket, och måste hålla han-

den för ögonen, mot det starka folksenet. "Fogel, sade han, hvad du sjunger wacker!" och ropade på sin Hustru att hon skulle komma ut och se den sköna Fogeln, ty han hade röda och gröna fjädrar, om halsen sen han som rent Guld, och ögonen strålade som stjernor. — Hustrun ropade ut sin Dotter, sina andra Barn, Gesäller, Goskar och Pigor, och alla kommo ut att betrakta Fogeln. "Kära Fogel, sade Skomakaren, sjung om det der stycket en gång till." — "Nej, swarade Fogeln, två gånger sjunger jag ej för intet; du måste gifwa mig något dersför." — "Min Hustru, sade Skomakaren, gå in i werkstaden, på nedra hyllan står ett par nya röda skor, tag hit dem." Hustrun gick, och kom igen med skorna. "Der, sade mannen, sjung nu en gång till." Då kom Fogeln, tog skorna i wänstra skon, flög upp på taket och sjöng:

För mig min Moder lade försät,
Jag dog, ic. ic.

Och då han hade sjungit flög han bort. Reden höll han i högra skon och skorna i den wänstra; och flög långt bort till en Qwarn, som war i full gång. I Qwarnen suto 20 Mjölnaedrångar och högg på en sten. — Der satte Fogeln sig i en Lind, som stod utmed Qwarnen, och sjöng:

"För mig min Moder lade försät,"

Då höll den ena opp att hugga.

"Jag dog, och min Fader mig åt."

Då stannade twenne och lyfnade.

"Min syster Malena"

Då höllo fyra opp.

"Tog alla benen,"

Nu högg bara åtta.

"Knöt in dem i silkesbut. — Till sut"

Nu woro de bara sju, som högg.

"Hon lade dem under Endusken ut."

Nu högg bara en.

"Kliwit! Kliwit! då blef jag en Fogel så wacker!"

Och nu stannade äfwen den sista, ty han hade hört fluter. "Fogel, sade han, hwad du sjunger wäl. Lär mig också få höra. Sjung om det der stycket en gång till!" — "Nej, sade Fogeln, två gånger sjunger jag ej för intet. Gif mig den der Qwarnsten, så skall jag sjunga för dig." — "Ja, swarade han, om den bara hörde mig ensam till, så skulle du nog få den." — "Sjunger han en gång till, sade de andra, så skall han gerna få stenen." — Då stög Fogeln ned, och alla Mjölnearebrångarne hjälptes åt att wälta fram stenen; då stack Fogeln halsen genom hålet, tog så stenen med sig upp i trädet, och sjöng:

Hör mig min Moder lade försät,
Jag dog, ic. ic.

Och då han sjungit flut, lystade han wingarne, höll leden i högra klon, storna i den wänstra, och om halsen hade han Qwarnstenen; och stög långt bort, tills han åter kom till sin Faders hus.

I huset suto Fadren, Modren och Malena till bords, och Fadren sade: "Hwad jag i dag är lätt om hjertar; jag känner mig så wäl till mods." — "Nej, sade Modren, jag känner mig så tung, som om det wore åska i luften." — Men Malena satt och grät. — Då kom Fogeln flygandes, och när han satt sig på talet sade Fadren: "Ät hwad jag är nöjd i dag; det förefommer mig alldeles, som om jag skulle få återse någon gammal wän." — "Nej, sade Hustrun, jag är twertom så orelig, så tänderna skallra i munnen på mig, och det är som om jag hade eld i ädrorna." Malena satt i ett hörn och grät, höll sin talrick för ögonen, och grät så att talriken blef alldeles

vät. Då satte Fogeln sig på taket öfver kören, och sjöng:

"Gör mig min Moder lade förfäkt."

Då höll Modren för öronen, tillföt ögonen och ville hvarken se eller höra; men det brusade för öronen på henne som den starkaste storm, och hennes ögon brände i hufvudet som eldskof.

"Jag dog, och min Fader mig åt."

"Åt, min Hustru, sade mannen, hvad den Fogeln sjunger herrligt, Solen finer så klar, och luften doftar af den koflikaaste rökelse."

"Min syster Malena"

Då gömde Malena hufvudet i servetten, och gråt. Men mannen sade: "jag går ut; jag måste se Fogeln på närmare håll." — "Åt nej! sade Hustrun, gå ej ut; det förefaller mig som om hela huset skakade och stod i ljusan låga." Mannen gick lifafullt ut och såg på Fogeln.

"Tog alla benen,

Knöt in dem i stiksedu! — Till slut

Hon lade dem under Enduffen ut.

Kliwit! Kliwit! då blef jag en Fogel så wacker!"

I detsamma lät Fogeln Guldkeden falla, och den föll just em hallen på Fadren. Då gick Fadren åter in, och sade: "se sådan rar Fogel; han har skänkt mig en Guldked, och är sjelf så wacker." Men Hustrun blef så ängslig, att hon sprang långst bort i rummet med sådan fart, att mékan föll af hufvudet på henne. — Fogeln sjöng ärovo:

"Gör mig min Moder lade förfäkt,"

"Åt, att jag i g tusende somnar under jord, hellre än jag skulle höra sådant!"

"Jag dog, och min Fader mig åt."

Då blefnade Ervmodren som ett lif.

"Min syster Malena"

"Ack, sade Malena, jag vill gå ut, och se om inte Fogeln också ger mig något." — Så gick hon ut.

"Tog alla benen,

Knöt in dem i silkesbult. — Till slut"

(Och detsamma kastade Fogeln ned förna.)

"Hon lade dem under Enbusken ut.

Klitwit! Klitwit! då blef jag en Fogel så wacker!"

Malena blef så glad, tog på sig förna och dansade in. "Ack, sade hon, jag war så bedröfwad då jag gick ut, men nu är jag så lätt om hjertat. Det kan jag säga är en söt Fogel, som gifwit mig ett par röda för." — "Nej, sade Hustrun, sprang upp, och håren reste sig på hennes hufwud; för mig är det som om werlden skulle förgås. Jag vill också ut, att hemta lust." — Och som hon klef ut genom dörren — brast — låt Fogeln Qwarnstenen falla på hennes hufwud, så hon blef alldeles sönderkrofsad. — Fadren och Malena hörde det och sprungo ut. Då uppslog en stark rök och en brinnande låga från samma ställe, och då det war förbi, stod den lilla Gossen der alldeles lefwande, och tog sin Far och Syster i handen.

Då Fadren fick weta sammanhanget, glädde han sig deråt, att han lyckligen blifwit fri från sin elaka Hustru, uppfostrade sielf sina Barn med största omsorg, och sedermera lefde de alla lyckligt till död-dagar.

Den Första:

Det misslyckade försöket.

Ingen sällhet jorden äger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,
Då det låfvar glada dar.
Jag som Yngling ännu trodde,
I min fromma menlöshet,
Att på jorden endast bodde
Glädje, dygd och redlighet.

Men jag bedrog mig, erfarenheten har lärt mig
Känna werlden och menniskorna, mitt ännu unga oer-
farna hjerta sade mig: de äro ömsinta och ädla wä-
sende; dock fann jag snart, och jag tiger med hwad
jag fann; nog af, jag kände min willfarelse och sjöng
för första gången:

Att ingen sällhet jorden äger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,
Då det låfvar glada dar.
Jag förtjenstens bana wille
Följa och så tänkte jag,
Skade mitt unga snille,
Det Fall gagna dig en dag.

Detta hopp sökte alltid min gamle far att stad-
fästa i min själ, men salig gubben bedrog både sig
sjelf och mig, jag blef alltid glömd och förbigången,
då Smickraren och Favoriten kallades till Embeten
och Ordensstjerner; men lika godt, tänkte jag för
mig sjelf och sjöng med mer ökad erfarenhet:

Allt ingen sällhet jorden åger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,
Då det låsvar glada dar.
Doct en wån skall alle förståna,
Tänkte jag och sökte den,
Sann och nu jag tryktes róna
Söttman utaf sällheten.

Ja! hon tog emot mig med sitt glada behag,
då jag med kärlekens hela wärma tryktes i min wåns
armar; men min wån yppade för mig en dag en begä-
ran, den jag icke kunde uppfylla; från den dagen syntes
jag intet mera wara rogad i hennes sällskap, sade jag
för mig sjelf och sjöng sen:

Allt ingen sällhet jorden åger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,
Då det låsvar glada dar.
Nu jag såg en nådens Tärna
Mera glättig, yr och quid,
Som ger mig sin kärlek gerna.
O! hwad sälla ögonblick!

I min förtjusning flyndade jag till hennes kam-
mare, men fann den stängd; säkert sitter hon i den
gröna Lunden, tänker, talar om mig. Då jag med
fördubblade fleg wille flynda dit, höll en osynlig hand
mig tillbaka! då jag wille titta genom nyckelhålet till
hennes kammardörr, och se! jag såg min wån i min
förswurne wåns armar, swor der en gruffig Ed, un-
der det jag lika hastigt flyndade tillbaka och sjöng:

Allt ingen sällhet jorden åger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,

Då det lofwar glada dar.
Och jag såg en annan Glicka,
Mera menlös, öm och god,
L. k. wår moders första blickar,
Då hon framför Udam stod.

På hennes tro kan jag lita, tänkte jag för mig
sjelf, och wille, under min framtid, försäkra mig om
mitt lifs sällhet, men kärleksruset gick snart af mig
och bindelen föll från mina ögon, och se! jag såg mig
wara förenad med en gås; förbannadt! ropade jag först,
och sjöng sedan:

Att ingen sällhet jorden äger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,
Då det lofwar glada dar.
För att sorgerna betaga,
Tog jag fram en full Boutelj,
Sade, det är dumt att klaga
Med hwad larm, tog glaset swälj!

Ja! jag swäljer, fyllde åter glaset och swälste,
sjöng med glaset i handen och lugnet i mitt hjerta
till det jag somnar; waknade snart, men tårdes af
en olidelig törst och hufwudvärk, slog Bouteljen i kras
och kastade för första gången en trånande blick på
graswen och sen sjöng jag:

Att ingen sällhet jorden äger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,
Då det lofwar glada dar.
Lugnets fristad skall jag söka
Och på landet, oberömd,
Ej för gunst min rygg mer kröka,
Utän lefwa säll och glömd.

Men detta enformiga sällskap af tråd, buskar
och Fogar föreföll mig snart bräckligt, jag tårdes af
ledsnad under Foglarnes gladaste driller, fann icke
behag, hwarken i bäckarnes sorl eller dalarnes eko,
utan började snart att sjunga:

Allt ingen sällhet jorden åger,
Allt som heter fröjd bedrar,
Hoppet sällan sanning säger,
Då det lofwar glada der.

Den Andra:

Kom, söna Maj, och blicka Med milda ögon ner!
Jag är en liten flicka, Som dansar blott och ler.
Det är så sött om wären Att under lek och ras,
Strö blommor uti håren Och sätta löf i glas.

2. Se böljan rörd af westan Och stora drif-
wan smält, Och rågen broddas nästan På våra åker-
fält. På gån är djupa pufkar, Dit Calle går ibland,
Och bygger rara Husar Och fästningar af sand.

3. Snart kommer nog en årla Och säger det
är wår; Snart daggens silfwerperla I Sippans
sköte står. Bror Calle! och hur roligt Att wid en af-
tonskund Gå hand i hand förtroligt Omkring i grö-
na lund.

4. Så skall jag ta min hustru, Slå under
hakan knut, Och leka höf och duswa Och sista paret

ut. Så har jag bolln i barmen, Jag smyger fram
med den; Och bränner Carl på armen Och kysser ho-
nom se'n.

5. Nog hånder det att fjolen Blir litet wät
af dyn, Att kunden steks af Solen Och blåsten fläm-
mer hyn; Men Mamma aldrig råknar Så strängt
med sin Sophi: Hwad gör mig några fråknar, Blott
jag är glad och fri.

Den Tredje:

Ljuswa wästan, med din slägt Ljuswas upp min an-
dedrågt; Kom att wärens ankomst båda Och på wä-
ra fällt att råda! Återgif min kind sin färg, Ådren
blod och benen mårg.

2. Solen wänligt åt mig ler, Längre dagar
hon of ger. Lammet ren på marken dansar; Herden
gläds åt rena krausar; Swanen ifrån söderns land
Nedan simmar wid wår strand.

3. Lärkers mängd förutan tal Stämmer upp
en stön wokal. Uppå åkren, ned om ången, Dragarn
förs af rasfa drängen; Glickan kårt på honom ser
— Och des frukost honom ger.

4. Björken skiftar nu i grönt, Allt är lefwan-
de och skönt. Wipen hoppar på sin tuswa; Glän-
sande är skogens duswa; Nästen bygges wid mitt taf
I en oförändrad smaf.

5. Kankan klåds, och får ny saft; Alla betes
hämta kraft, Stadens trångsel glad jag lemna;
Sommarns ro jag njuta ämnar, Då jag uti trädens
flygd återser min festerbygd.

6. Vinner, lutom då en ring; Höjen gläsen
— kling! kling! kling! Det skall bli vår högtids-
visa: Vin och vänskap alltid yrka; Lydlig är hvar
redlig man Som sin pligt ej glömma kan!

7. Lydlig den som aldrig än Swikit har en
bror — en wån! Lydlig den som nöjd kan sjunga,
Och med hjerta och med tunga Njuta vårens mun-
terhet Och naturens härlighet.

1001850904

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS